

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Materiam successionis Testamentariæ, & Legitimæ,
nec non Parochorum, Regularium, & Patronorum jura,
aliaque ad rem Liturgicam spectantia ...**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1740

§. I. Quid juxta sensum hujus Rubricæ sint Domus Religiosæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63798](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63798)

20 Quod monasteria virorum attinet, quanquam & in illis clausura observari debeat, ingressus tamen foeminarum in illa jure communi nullibi legitur prohibitus. Per constitutionem vero Pii V. quæ incipit: *Regularium de dato Romæ 23. Octob. 1566.* & aliam, quæ incipit: *Romanum Pontificem 16. Julii 1570.* interdicatur ingressus omnibus foeminis, quæ ad usum rationis pervenerunt, sub Excommunicatione

majori, licet etiam obtendant privilegia sibi indulta, quia illa à Gregorio XIII. per Bullam 1557. fuerunt revocata. Interim notat Bonacina de *Clausur. quest. 5. p. 2.* sub hac prohibitionem non comprehendi Reginas, Imperatrices, earumque filias. Sicut nec fundatrices illorum ordinum, ubi consuetudo est, eas admitti. Sanchez *lib. 6. cap. 17. num. 3.*

TITULUS XXXVI.

De Religiosis Domibus, ut Episcopo sint subjectæ.

DE Statu Regularium, Conversione, & Professione eorum in præcedentibus Titulis actum est. Jam etiam de Monasteriis, quæ juxta Rubricam *b. t. Domus Religioſæ* appellantur, aliisque locis Religiosis, eorumque tum subjectione erga Episcopum, tum exemptione dispectio instituenda erit. Paucis utrumque expediemus.

§. I.

Quid juxta sensum hujus Rubricæ sint Domus Religioſæ?

S U M M A R I A.

1. Domus Religioſa alium sensum capit de Jure Civili, alium de Jure Canonico.
2. Hoc jure veniunt omnia loca pia auctoritate Episcopi erecta.
3. Non etiam Oratoria privata.
4. Confraternitates, quarum antiquissima institutio est, si auctoritate Episcopi erectæ & confirmatæ sint, Religiosis locis merito accensentur.
5. Monentur Episcopi, ut abusus, qui irrepere possunt in ejusmodi Sodalitiis, antevertere studeant.

DOmus, aliaque loca Religioſa appellationem hanc sortiuntur aliter de Jure Civili, aliter de Jure Canonico. Illo quippe jure sola cadaveris humani illatione, vel sepultura locus Religioſus efficitur t. t. ff. *de*

de Religios. & sumpt. funer. Isto non aliter, quam auctoritate Episcopi in fundatione, sive erectione interveniente. Ad hoc tamen, ut aliqua Domus Religiosa dicatur, necesse haud est, ut sit ab Episcopo consecrata, secus hoc nomine duntaxat Ecclesiae, Templi, & Capellae venirent, sed satis est, quod ejus auctoritate fuerit erecta. *arg. cap. 4. b. t.*

2 Itaque loca Religiosa censentur Ecclesiae, monasteria, coemeteria, cum licentia & auctoritate Episcopi erecta. Item Hospitalia, quod nomen generale est, quamcunque hospitis receptionem complectens, & plures sub se species continet tum propter diversitatem regionum, tum propter humanae naturae multiplicem & variam miseri-
seriam. Sic in *cap. 23. C. 23. Q. 8.* enumerantur *Xenones*, sive *Xenodochia*, quibus peregrini recipiuntur. *Prochotrophia*, quibus pauperes debiles aluntur juxta Rubricam *C. de mendicant. in-
 valid.* *Brephotrophia*, quibus infantes egentium nuper nati, & expositi educantur *l. 19. C. de SS. Eccles.* *Orphanotrophia*, ubi orphani, sive parentibus orbatii sustentantur. *Auth. Orphanotrophos C. de Episc. & Cleric.* *Gerontocomia*, in quibus senes pauperes aluntur. *Leprosoria*, ubi Leprosi curantur. *Clem. 2. de Praebend.* *Nosocomia*, quibus aegroti recipiuntur *l. 23. C. de SS. Eccles.* & similia, quae omnia, si auctoritate Episcopi erecta fuerint, beneficia quidem Ecclesiastica non sunt. *Garz. de Benefic. part. 1. cap. 11.* Loca tamen Religiosa audiunt, & gaudent immunitate Ecclesiastica, iisdemque privilegiis fruuntur, quibus Ecclesiae. *Nov. 131. cap. 15. in fin. & l. 33. §. 7.*

C. de Episcop. & Cleric. ut nec donatio illis facta insinuatione egeat. *l. 19. C. de SS. Eccles.* nec bona eorum sine solennitatibus Ecclesiasticis alienari possint. *Tiraquell. de Privil. caus. pia priv. l. 142.*

Alia vero loca, velut Oratoria privata, Hospitalia, & similia ad honorem quidem DEI, & usus pios, sed sine auctoritate Episcopi constructa, nec religiosa sunt, nec immunitate Ecclesiastica, nec privilegiis aliorum locorum piorum gaudent. *Tuschi. V. Hospitalia concl. 158. Barbosa. de Potest. Episc. part. 3. allegat. 75.* Et ideo legata talibus locis relicta pia non erunt, nec secundum favorem Juris Canonici, quo gaudent *causa pia*, sed secundum rigorem juris civilis regulanda. Imo talia loca nequidem capacia Legatorum esse, sed illis relicta Patronis, vel Fundatoribus eorum cedere volunt *Joanna. Calderinus de Testam. conf. 23. Tuschi. d. l. nam. 15.* unde & pro arbitrio Fundatoris destrui, fundationes revocari, & sine ulla solennitate alienari poterunt.

Quæres, an Confraternitates sive Sodalitæ pietatis, & Religionis causa instituta locis Religiosis accensenda sint, eorumque juribus & privilegiis gaudeant? Esse in Ecclesia ejusmodi Sodalitiorum antiquissimam institutionem notissimum est, & patet ex *Hincmaro Remensi*, qui Saeculo IX. floruit, & harum Confraternitatum meminit in Capitulis suis ad Presbyteros, *Thomassin. vet. & nov. disciplin. Eccles. tom. 1. part. 1. lib. 2. cap. 25. num. 5.* Esse quoque finem harum Congregationum sanctissimum, iidem patet, cum non alio fine fideles Christiani in
 unam

unam societatem & fraternitatem coire soleant, quam ut spirituali ejusmodi fœdere tanquam arctiori vinculo colligati, mutuo exemplo ad pietatis opera excitentur, & mutuis precibus ac bonis operibus juventur. Vel, ut loquitur Concilium Narbonense 1609. celebratum *cap. 34.*, in quibus (Sodalitatis) per particulares quasdam actiones, aliaque exercitia spiritualia faciliorem sibi salutis viam parare conantur fideles. Hinc plurimæ Confraternitates erectæ sunt (scribit Van-Elpen *J. E. V. part. 2. tit. 37. cap. 6. num. 21.*) sub titulo alicujus Sancti, vel Sanctæ, ac signanter B. V. M. eo quod specialiter hujus illiusve virtutes & exempla imitari instituant, aut singulari cultu & devotione colere, & piis exercitiis ejus patrocinium implorare velint. Hæc subinde sacra sodalitia piis & Religiosis locis accensentur secundum communem DD. modo tamen autoritate Episcopi erecta, & confirmata fuerint. *arg. cap. 4. Sult. b. i. Garzias de Beneficiis part. 5. n. 605. Barbof. J. E. V. lib. 2. cap. 11. num. 81.* privatorum enim devotio hanc eis qualitatem tribuere nequit. *cit. cap. 4. Riccius in prax. confratern. part. 3. resol. 142.* Rota apud Sperellum *decis. 155.* quapropter in variis Conciliis, ut in Arelatenfi *Can. 9.* & altero apud Campinacum Anno 1238. celebrato decretum fuit, ut nulla fiat Confraternitas Laicorum sine auctoritate & consensu Diocesani Episcopi, & Concilium Tridentinum *Sess. 22. de Reform. cap. 8.* dedit Episcopis facultatem, visitandi Confraternitates Laicorum, etiam in Ecclesiis Regularium, exemptorum existentes, ex declaratio-

ne Cardinalium, quam refert Barbof. in *Collect. ad d. cap. num. 24.* Pax Jordan *lib. 7. tit. 11. num. 39.* qui ultimus *num. 41.* hanc licentiam eatenus ampliat, ut visitatio etiam institui valeat circa Sacella, & Altaria ipsarum Confraternitatum intra dictas Ecclesias, circa ea tamen duntaxat, quæ spectant ad dictas Confraternitates. Vid. Card. de Luca in *Annot. ad Concil. Trid. discurs. 14. per tot.* Excipiuntur ab hac visitatione illæ Confraternitates, quæ sub immediata protectione Regum sunt constitutæ, hoc est, quæ à primæva foundatione tali privilegio sunt munitæ, Concil. Trident. *Sess. 22. cap. 8.* & Barbofa *ibidem num. 25.* ubi rationem ex Srephano Weymesio hujus exemptionis reddit, non autem omnia alia loca pia, quæ in ditionibus regum sunt. Sac. Congregatio apud Leonem in *Theaur. for. Eccles. part. 4. cap. 2. num. 97.*

Cæterum propter abusus, qui in ejusmodi sodalitia vel ex præpostero cultu, vel ex temeraria fiducia in illius Sancti protectionem, cujus auspiciis cæpta sunt, facile irrepere possunt, Episcopalis sollicitudo operam hic suam haudquaquam prodiget, si circa libellos harum Confraternitatum apocrypha, aut superstitiosa continentes, qui sine ulla legitima approbatione typis impressi simplici plebi, & maxime mulierum gregi fucum faciunt, inquisitionem crebrius instituerit. Deprehenderet fortassis in illis, quod reprehenderunt PP. Concilii Cameracensis 1565. habiti, ubi *tit. 19. de Sanctis cap. 6.* ita decreverunt: *Doceatur itaque populus, preces quidem Sanctorum admodum utiles ad impetranda dona*

Q9

non

non modo corporalia, & temporalia, sed spiritualia, & eterna. Sed tamen abominandam esse eorum vanitatem, ac superstitionem, qui certo pollicentur non ex hac vita migraturos sine pœnitentia, & Sacramentis eos, qui hunc, illūve ex Divis coluerint, qui securitatem in rebus gerendis, fortune certum, ac optatum eventum iisdem promittunt, & si qua alia hujusmodi proferantur, & credantur; veluti & illud quoque plane reprobandum est, si qui certo numero, præscriptæque Missarum forma aliqua, aut precum, affirmant certas, designatasque animas è purgatorio semper liberari. In eandem sententiam ita statuerunt PP. Concilii Mechliniensis anno 1570. habiti tit. de Indulgentiis: Monet pios suos filios eadem hæc sancta Synodus, ne circumforeaneis quibusdam, aut etiam cum

privilegio impressis libellis temere fidem habeant, qui ex levibus & superstitiosis causis, incertisque revelationibus immodicas, & plus æquo exorbitantes pollicentur indulgentias, potissimum si promissiones contineant certorum effectuum, periculorum scilicet evitacionem à gladiis, à tormentis, ab aquis, à peste, aut liberationem certam à purgatorio, quemadmodum & Missis quibusdam, & precibus certo numero recitandis affixas alicubi videre liceat. Legatur Espenius citat. loc. num. 35. & seqq. Plura de Confraternitatibus dabunt Pignatellus tom. 6. consult. 68. per tot. Barbof. J. E. V. d. lib. 2. cap. 11. & de Potest. Episc. part. 3. allegat. 75. Pax Jordan lib. 7. tit. 11. Garzias de Benefic. part. 5. cap. 1. Lauretus de Franchis controvers. inter Episc. & Regul. part. 1. num. 203. & seqq.

§. II.

De Jurisdictione Episcoporum in loca Religiosa.

S U M M A R I A.

6. Quilibet Ordinarius jurisdictionem in loca Religiosa intra Diocesin suam existentia habet. 7. Ita, ut si alicui monasterio alterius Diœcesis unita sint, nihilominus Episcopo illius loci, ubi constituta sunt, subjecta maneant. 8. Episcopus etiam est executor omnium piarum dispositionum, ejusque ab administratoribus reddendæ rationes sunt. 9. Exceptis Prælati Ecclesiarum, qui Episcopo rationem administrationis suæ non reddunt. 10. Quid possit Episcopus circa monasteria, si omnes Religiosi moriantur, vel loco cedant, exponitur. 11. Non possunt citra auctoritatem Episcopi erigi.

6 CUM dictum fuerit, loca Religiosa, quæ sunt vere, & propria, nonnisi auctoritate Episcopi excitari, & fundari posse, inde consequens est, quod quilibet Ordinarius quoad jurisdictionem in loca Re-

ligiosa intra suam Diocesin existentia intencionem in jure fundatam habeat. cap. 10. C. 16. Q. 7. cap. 17. C. 18. Q. 2. cap. 3. 6. & 8. h. t. Ita quidem, ut, si loca fuerint exempta, nihilominus auctoritate Apostolica, si opus fuerit, eadem